

E. VIDOVIĆ, *Predvečerje*

tivnost i karikaturalno shvaćanje likova (*Trenuci naslade*, 1981). Figurativne kompozicije sa socijalnom tematikom individualan su nastavak »zemljaške« angažiranosti (*Za kockastim stolom*, 1983; *Umorni harmonikaš*, 1984; *Veselo društvo*, 1984). Slike su mu čvrsto građene, a grafički elementi posebno naglašeni. Samostalno izlagao u Karlovcu i Zagrebu. Bavi se crtežom.

LIT.: P. Skutari, Branko Vidović (katalog), Karlovac 1984.

Ž. Sa.

VIDOVIĆ, Emanuel, slikar (Split, 24. XII. 1870 — 1. VI. 1953). Prve slikarske poduke dobiva od splitskoga slikara i graditelja E. Vecchietija. God. 1887. polazi u Veneciju na Akademiju. Nakon tri godine napušta školovanje i slika u Veneciji, Chioggi i Milanu. Privremeno prihvaća način slikanja »Stil 1900« i divizionističku tehniku G. Segantinija, a i poslije je blizak europskim umj. tokovima (Whistler, Bonnard). Njegovi tadašnji radovi, posebice mnogobrojne vedute kanala i venecijanske lagune naslikani su u rasponu između otvorenih kolorističkih studija krajolika i lirskih sutonskih ugođaja (*Mundimitar*, 1904; *Angelus*, 1906/07; *Predvečerje*, 1908/09). Nakon povratka u Split nailazi na krug slikara, književnika, glazbenika i kritičara koji su pod utjecajem moderne osobito naglašavali romantične i simboličke odrednice umjetnosti. U to doba objavljuje karikature u listu »Duje Balavac« (do 1912). U Splitu i okolici radi studije i skice u prirodi, otvorenijim bojama i pod neposrednim dojmom promatranja krajolika (*Jutro u splitskoj luci*, 1919). Poslije prenosi te prvotne i svježije dojmove u ateljeu na velika platna i zaodijeva ih u magleno i polumračno ozračje, naglašavajući sve više spiritualnost doživljaja te poetične i sjetne ugođaje (*Luka u suton*, 1914—18; *U Splitskoj luci*, oko 1930). Slikao je Split, luku i gradske uličice, a potom Trogir. Premda je atmosfera na njegovim slikama postajala sve tamnija, na mnogim djelima iz toga razdoblja prepoznaju se lik. vrijednosti posebne snage i osebnosti. U rijetkim svjetlijim i toplije obojenim dijelovima zagasitih kompozicija uspijevao je ostvariti intenzivne luminističke i kolorističke učinke. U Splitu je aktivno utjecao na lik. i kulturni život, odgojivši na gimnaziji i Obrtničkoj školi znatan broj slikara mladih naraštaja. Bio je jedan od osnivača umj. društva »Medulić«.

Od 1930. odlazi svake jeseni u Trogir, privučen slikovitošću i patinom što ju je vrijeme ostavilo na njegovim građevinama. Tada počinje slikati mrtve prirode, uglavnom skulpture, crkv. predmete i antikvitete kojima je bio ispunjen njegov splitski atelje (*Mrtva priroda sa starim satom*, 1926/27; *Stara lutka*, 1928). Potom slika unutrašnjost svojega ateljea i mrtve prirode s voćem, cvijećem i ribama (*U mojem ateljeru*, 1928). U

neposrednu dodiru s tim predmetima boje postaju otvorenije i crtež jasniji, a dugo životno i lik. iskustvo odrazilo se u profinjenoj lirskoj noti i tipično mediteranskim ugođajima (*Stare boje i kistovi*, 1938; *Ugor*, 1942; *Papirnat cvijeće*, 1945). U drugoj polovici života ulazi svojim novim radovima u krug suvremenih slikara, stvarajući mnogobrojna djela sve bogatijih lik. vrijednosti. God. 1938—40. slika unutrašnjost splitskih i trogirskih crkava. Potkraj života, za trogodišnjega bolovanja, naslikao je mnogobrojne reminiscencije na Split i Trogir svojega djetinjstva (*Stari škver kod Kamerlenga*, 1953), ostvarujući magistralnu sintezu svojega bogatog opusa. — Samostalno je izlagao u Splitu (1901, 1903, 1919, 1929, 1936, 1939, 1941), Zagrebu (1903, 1921, 1929, 1937, 1938, 1952 — retrospektiva), Beogradu (1921, 1931), Osijeku (1922) i Pragu (1923). Poslije smrti priredene su mu izložbe u Splitu (1953, 1963, 1967, 1970/71), Zadru (1954), Zagrebu (1955/56, 1959, 1963, 1970, 1971), Ljubljani (1956), Rijeci (1958), Dubrovniku (1969) i Šibeniku (1973). Velike retrospektivne izložbe priredene su mu u Splitu 1982. i Zagrebu 1987. Velika nagrada Splitskoga salona »Emanuel Vidović« utemeljena je 1984.

LIT.: A. Tresić Pavičić, Slikar Emanuel Vidović, Obzor, 6. XII. 1902. — V. Lunaček, Izložba Emanuela Vidovića, Prosvjeta, 1903, 23. — I. Kršnjavi, Emanuel Vidović, Kritika, 1921, 5. — P. Dobrović, Izložba Emanuela Vidovića, Srpski književni glasnik (Novi Sad), 1921, 6. — S. Batušić, Emanuel Vidović, HR, 1929, 11. — Lj. Babić, Emanuel Vidović, Obzor, 17. X. 1929. — K. Strajnić, Slikarstvo Emanuela Vidovića (katalog), Split 1929. — C. Fisković, Izložba Emanuela Vidovića u Splitu, Umetnički pregled (Beograd), 1939, 7. — J. Miše, Slučaj Emanuela Vidovića, Vjenac, 1944, 3. — M. Bašičević, Izložba Emanuela Vidovića, HK, 1952, 3. — J. Miše, Emanuel Vidović, Bulletin JAZU, 1953, 3—4. — D. Kečkemet, Emanuel Vidović, Zagreb 1959. — R. Putar, Slikar Emanuel Vidović, Kulturni radnik, 1963, 10. — D. Dragojević, Emanuel Vidović (katalog), Dubrovnik 1969. — I. Zidić, Emanuel Vidović (katalog), Zagreb 1971. — Z. Maković, Emanuel Vidović, Umetnost (Beograd), 1971, 25—26. — D. Kečkemet, Emanuel Vidović (katalog), Šibenik 1973. — I. Zidić, Emanuel Vidović — biografija i usputne primisli (katalog), Split 1982. — Isti, Emanuel Vidović 1870—1953 (katalog), Zagreb 1987. — G. Gamulin, Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, II, Zagreb 1988. — Isti, Hrvatsko slikarstvo na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće, II, Zagreb 1995. D. Kt.

VIDULIĆ, Hedi, slikarica i grafičarka (Düsseldorf, 12. XII. 1939). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1966 (A. Kineret). Radi skice, crteže i grafike istančane linearosti i diskretnih kromatskih naglasaka. Između 1977—82. nastaje ciklus *Bajke*, lirski tumačenja života i duha različitih naroda (Kina, Japan, Tibet, Tajland, Indija). U gusto tkivo crteža unosi slova ili kaligrafske znakove. Samostalno izlagala u Zagrebu, Sesvetama, Mariboru, Plettenbergu i Düsseldorfu.

LIT.: Ž. Sabol, Hedi Vidulić — crteži (katalog), Zagreb 1982.

Ž. Sa.

VIDULIĆI, obitelj zadarskih graditelja u XV. st. Protomajstor *Vidul Ivanov* radio je u više navrata na crkvi Sv. Šime u Zadru. Tu se 1423.

obvezao sazidati zvonik, koji je tek 1463. dovršio njegov sin *Nikola Vidulić*; zvonik je srušen zbog vojničkih interesa mlet. vlasti. Vidul je radio i na franjevačkoj crkvi u Zadru, a za bibrirske je knezove Šubiće proširio i preinačio u gotičkome stilu franjevačke crkve Sv. Marije i Sv. Ivana u Bribiru. Obvezao se sagraditi i novu crkvu u Bribiru, ali su je zbog njegove smrti završili sinovi mu *Nikola, Juraj, Franjo* i *Jakov*. Franjo i Juraj Vidulić radili su 1459. na zidinama i kulama grada Paga, a 1473. zidali su juž. krilo franjevačkoga samostana u Zadru. Nikola je radio na više crkava i civilnih građevina u Zadru, Karlobagu, Papračanima, dok je *Antun* radio kao graditelj u Mlecima.

LIT.: C. Fisković, Zadarski sredovječni majstori, Split 1959.

R.

VIDUŠEVAC, selo SZ od Gline. Kasnobarokno-klasicistička župna crkva Sv. Franje Ksaverskoga (1827) ima zidne slike i namještaj iz XVIII. i XIX. st. (slike, relikvijar, kalež, svijećnjaci, neogotičko sjedalo s grbom zagrebačkoga nadbiskupa J. Haulika); zvono je salio H. Degen iz Zagreba (1853). Prije je na tome mjestu stajala drvena crkva. — U Domovinske ratu 1991–92. selo je potpuno razoreno.

LIT.: P. Leber, Povijesne crte nekih župa u bivšoj Banskog krajini, Zagreb 1912, str. 18–20. — D. Cvitanović, Sakralna arhitektura baroknog razdoblja, Zagreb 1985. — Cultural Heritage of Croatia in the War 1991/92, Zagreb 1993.

A. Ht.

VIESTI KLUBA INŽINIRA I ARHITEKTA, glasilo društva inženjera i arhitekata. Izlazi 1878–1914. pod raznim nazivima (Izvišće o djelovanju Kluba inženjera i arhitekata u Zagrebu 1878–80; Vesti Društva inženjera i arhitekata u Zagrebu, 1883–95; Vesti Društva inženjera i arhitekata u Hrvatskoj i Slavoniji, 1896–1908; Vesti Hrvatskog društva inženjera i arhitekata, 1908–11; Vesti Hrvatskog društva inženjera i arhitekata i Društva inženjerjev u Ljubljani 1912; god. 1913–14. imenu se dodaje i Društvo inženjera i arhitekata u Kraljevini Dalmaciji). Objavljuje društvene vijesti i stručne priloge s područja graditeljstva i tehničke kulture. Glavni su urednici bili: kolektivno uredništvo (1878–84), Nikola Kolar (1884–86), Franjo Seč (1886–89), M. Antolec (1890), Valentin Lapaine (1891–94), J. Holjac (1895), Josip Chvala (1896–1905), Vinko Hlavinka (1906–09), Mijo Philippovich (1910–13) i Dragotin Gustinčić (1913).

T. Pl.

VIETER, Leopoldus, klesar (druga pol. XVIII. st.); podrijetlom Nijemac, postaje varaždinskim građaninom 1784–90. Pri adaptaciji varaždinske Gradske vijećnice izvodi (1789–92) klesarske radove (portal, balkon i grb grada Varaždina); ostali klesarski radovi u Varaždinu: na kući prebendara Sv. Vida na Iljičevu trgu (1793), na južnim vratima (1795), na župnoj crkvi Sv. Nikole (1796) te na novome župnom dvoru u Knegincu (1796).

LIT.: I. Lentić-Kugli, Varaždinski graditelji i zidari 1700–1850, Zagreb 1981.

R.

VEZZOLI, Niccolò, slikar (Novigrad u Istri, XVIII. st.). Slikao oltarne slike u istarskim crkvama po ugledu na venec. slikare. Očuvana je njegova signirana slika Sv. Petar sa Sv. Agatom i Sv. Maksimom u župnoj crkvi Sv. Pelagije u Novigradu.

LIT.: Horvat – Matejčić – Prijatelj, Barok.

VIGANJ, selo na J obali poluotoka Pelješca. Arheol. nalazi u predjelu *Bililo* svjedoče o naseljenosti područja u rim. doba, no u neposrednoj okolici mjesta nalazi se i nekoliko prapov. gomila, što dokazuje da je tu bilo i starije ilir. naselje. — Župna crkva Sv. Mihovila podignuta je u doba gotike, kada je dubrovačka vlada planirala izgradnju većega naselja, a 1760. je dograđena. — Samostan i crkvu dominikanaca sagradio je 1671. brodovlasnik Marko Krstelj. Crkva je jednobrodna građevina; na gl. oltaru je kip Bl. Dj. Marije. U crkvi se čuva drveni gotički kip Gospe s Djetetom i renesansno poprsje sveca. Uz crkvu je klastar s jednostavnim arkadama.

LIT.: C. Fisković, Crkve na južnom dijelu poluotoka Pelješca, Novo doba, 21. IV. 1953. — Isti, Arheološke bilješke s Pelješca, VJAH, 1956, 55. — I. Fisković, Kulturno-umjetnička prošlost Pelješkog kanala, Split 1971.

N. B. B.

VIJEĆNICA → GRADSKA VIJEĆNICA

VIJESTI MUZEALACA I KONZERVATORA HRVATSKE, časopis, glasilo Muzejskoga društva i Društva konzervatora Hrvatske. Izlazi u Zagrebu 1952–91, do 1959. pod naslovom *Vijesti Društva muzejsko-konzervatorskih radnika NRH*. Pretežno objavljuje radove iz područja lik. umjetnosti, muzeologije i restauracije spomenika kulture. Urednici: L. Dobronić (1952–65), Vesna Barbić, A. Bauer, Blaško Grce, R. Putar, I. Lentić (1973–80), Branko Pleše, Zdenko Kuzmić i Slavko Šterk (1985–91). *Bibliografija Vijesti MK* (1952–76) tiskana je u br. 2, 1978.

R.

VIKIĆ-BELANČIĆ, Branka, arheologinja (Sarajevo, 4. I. 1922). Studirala na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, gdje je i doktorirala 1967. s temom *Rimska keramička proizvodnja u južnoj Panoniji od 1. do 4. st. s posebnim obzirom na proizvodnju glinenih svjetiljki*. Od 1947. radi u Arheološkom muzeju u Zagrebu. Istražuje rim. urbanizaciju u Panoniji, posebno ant. naselje u S Hrvatskoj te rim. keramiku i trgovinu u J Panoniji. Vodila arheol. iskapanja rim. nalazišta (Varaždinske Toplice, Zagreb, Jalžabet, Ščitarjevo, Ludbreg).

BIBL.: *Obilježje i kronologija novootkrivene nekropole u Držicevoj ul. u Zagrebu*, Iz starog i novog Zagreba, II, Zagreb 1960; *Beitrag zur Problematik der keramischen Werkstätten in Südpannonien in der römischen Kaiserzeit*, Archaeologia Iugoslavica (Beograd), 1970, 11; *Završno istraživanje kupališnog kompleksa u Varaždinskim Toplicama* (s M. Gorencom), VJAM, 1970, 3–4; *Prilog istraživanju naseobinskog kompleksa u Varaždinskim Toplicama*, ibid., 1972–1973, 6–7; *Antičke svjetiljke u Arheološkom muzeju u Zagrebu*, Zagreb 1976; *Tipovi antičkih naselja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj*, u knjizi: Arheološka istraživanja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, Zagreb 1978; *Varaždinske Toplice – Aquae lasae u antičko doba* (s M. Gorencom), Varaždinske Toplice 1980; *Arheološko-urbanistička problematika Ludbrega* (s M. Gorencom), VJAM, 1981, 14; *Apulske vaze Gnathia stila u Arheološkom muzeju u Zagrebu* (s Valerijom Damevski), ibid., 1982, 15; *Sustavna istraživanja u Ludbregu od 1968–1979. god.*, ibid., 1983–84, 16–17; *Ranocarska svjetiljka iz Siska*, ibid., 1989, 22.

B. Čk.

VILHAR, Božidar, konzervator (Zagreb, 31. V. 1921). Školovao se u Švicarskoj i Argentini, a 1960. dolazi u Zadar, gdje vodi preparatorsku radionicu Arheološkoga muzeja; istodobno studira povijest umjetnosti i arheologiju. Usavršavao se u inozemstvu (Švicarska, Švedska, Danska, Austrija), odakle donosi najsuvremenije konzervatorske metode. Izveo niz vrlo složenih zahvata na većim objektima, osobito na konzerviranju i rekonstruiranju dvaju starohrv. brodova (XI. st.) i jednoga liburnskoga (I. st.) iz Zatona kraj Nina. Sudjelovao je na više arheol. odnosno hidroarheol. istraživanja u Zadru, Ninu, Zatonu, Mljetu i dr.

BIBL.: *Konzervacija pokretnih hidroarheoloških materijala*, More (Rijeka), 1972, 2; *Konzervacija starohrvatskih brodova Nina*, Almanah jugoslavenskog mediteranskog podneblja, I, Rijeka 1982 (s R. Jurićem i S. Oguć); *Konzervacija i početak rekonstrukcije ranohrvatskih brodova iz Nina*, Adrias (Split), 1993–94 (s R. Jurićem i S. Oguć).

R.

VILHAR-ŽIROVNIK, Božena, slikarica (Rijeka, 24. I. 1906–11. VII. 1991). Školovala se privatno u Rijeci i Zagrebu (M. Cl. Crnčić, J. Moretti-Zajc, V. Kirin, M. Vanka i V. Becić). Slika u duhu lirskoga ekspresionizma mrtve prirode i krajolike, a osobiti sklad boja postiže u pastelu (*Na terasi*, 1938; *Mrtva priroda*, 1940; *Ličko polje*, 1970). God. 1974. otvorena je u Rijeci Galerija »Vilhar« sa zbirkom njezinih slika.

LIT.: G. Gamulin, Hrvatsko slikarstvo XX. st., I, Zagreb 1987.

K. Ma.

VILIČIĆ, Melita, arhitektica i stručna spisateljica (Slavonski Brod, 8. III. 1913). Studij arhitekture završila 1941, doktorirala na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu 1975 (*Dokumentacija arhitektonske i urbanističke strukture Senja u 17. stoljeću*) na kojemu djeluje od 1948. Posebno istražuje arhitekturu prapovijesti i staroga vijeka te obrađuje tipologiju pov. urbanih sredina (Senj) na tlu Hrvatske.

BIBL.: *Umjetnost predkonkvistadorske Amerike*, Zagreb 1957. — *Najstariji podaci o odgoju arhitekata*, ČIP, 1962, 111; *Podzemne rimske vile*, ibid., 1963, 123; *Povijesno urbanistički razvoj Senja*, Senjski zbornik, 1965, 1; *Grafička rekonstrukcija katedrale Sv. Marije u Senju*, ibid., 1967–68, 3; *Prijedlog o obnovi kule »Lipice« u Senju*, ibid., 1970, 4; *Arhitektonski spomenici Senja*, Rad JAZU, 1971, 360; *Obnova kule Nehaj u Senju*, Arhitektura, 1971, 109–110; *Arhitekt i njegov nacrt kroz stoljeća*, ibid., 1973, 145; *Nastamba predpovijesnog doba i kultura stanovanja starog vijeka*, Peristil, 1973–74, 5–6; *Povijesna topografija Senja*, I, Rad JAZU, 1978, 381; *Prilog pitanju da li je u Senju sačuvana jedna od najstarijih gradskih loža našeg jadranskog područja*, Rad JAZU, 1978, 381; *Utvrdne grada Senja u doba senjskih uskoka*, Senjski zbornik, 1980, 8; *Urbanističko arhitektonska povijest Senja*, ZNŽO, 1983, 49; *Povijesna topografija Senja*, II. Urbanistički tragovi rimske Senie, Senjski zbornik, 1988, 15; *Povijesna topografija Senja*, III. Gradska vrata i urbanističko formiranje drevnog Senja, ibid., 1990, 17.

T. Pl.

VILIČIĆ, Radoslav, slikar (Zagreb, 7. V. 1954). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1979 (V. Jordan). Bio je suradnik Majstorske radionice Lj. Ivančiča i N. Reisera 1979–81. Pojavio se 1985. kao predstavnik romantičnoga i oniričkoga slikarstva u razdoblju postmodernizma. Znatnom slikarskom vještinom prikazuje biblijske motive u duhu »muzejskoga« slikarstva (*Krilo Abrahamovo*, 1985; *Na obali*, 1986; *Nad praznim grobom*, 1986). U novijemu razdoblju slika starohrv. crkvice, slobodnijim potezom i ekspresionističkim koloritom (Sv. Petar u Priku; Sv. Mihajlo u Stonu; Sv. Križ u Ninu – sve 1990). Samostalno izlagao u Zagrebu (1985, 1986, 1988, 1989, 1990), Zadru (1989) i Parizu (1990).

LIT.: N. Beroš, Slikari memorije (katalog), Zagreb 1986. — D. Vandura, Radoslav Viličić (katalog), Zagreb 1990.

Ž. Sa.

VILLA RUSTICA → LJETNIKOVAC